

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Białymstoku

LBI.410.002.01.2020

00042820

Pani
Helena Łazowska
Podlaski Wojewódzki Inspektor
Inspekcji Handlowej w Białymstoku
Wojewódzki Inspektorat Inspekcji Handlowej
w Białymstoku
ul. Żelazna 1U, 15-297 Białystok

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/060 - Eliminacja z obrotu paliw stałych niespełniających norm jakościowych

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Białymstoku
ul. Akademicka 4, 15-267 Białystok
T +48 85 874 81 00, F +48 85 874 81 33
lbi@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Wojewódzki Inspektorat Inspekcji Handlowej w Białymstoku, ul. Żelazna 1U, 15-297 Białystok (dalej: WIIH, Wojewódzki Inspektorat)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Helena Łazowska, Podlaski Wojewódzki Inspektor Inspekcji Handlowej w Białymstoku od 3 listopada 2010 r. (dalej: Wojewódzki Inspektor)
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Przygotowanie organizacyjne Wojewódzkich Inspektoratów Inspekcji Handlowej do realizacji zadań związanych z kontrolą jakości paliw stałych wprowadzanych do obrotu, celem wykorzystania ich przez sektor komunalno-bytowy dla celów wytwarzania ciepła.2. Wywiązywanie się Wojewódzkich Inspektoratów Inspekcji Handlowej z nałożonych obowiązków dotyczących kontroli jakości paliw stałych.
Okres objęty kontrolą	Lata 2018–2020 (do dnia zakończenia kontroli)
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none">1. Jerzy Chwiedosik, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBI/46/2020 z 13 marca 2020 r.2. Piotr Żukowski, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBI/47/2020 z 13 marca 2020 r. (akta kontroli str. 1-4)

¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 489, ze zm. Ustawa zwana dalej: ustawą o NIK.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania prowadzone przez Wojewódzki Inspektorat Inspekcji Handlowej w Białymstoku w latach 2018–2020 (I kwartał) na rzecz eliminacji z obrotu paliw stałych niespełniających norm jakościowych.

Uzasadnienie
oceny ogólnej

Adekwatna do potrzeb struktura organizacyjna oraz merytorycznie przygotowana kadra zapewniły WIIH prawidłową realizację zadań określonych w ustawie z dnia 25 sierpnia 2006 r. o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw³. Inspektorat zgodnie z zasadami wskazanymi w powołanej ustawie prowadził kontrole zlecone przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, na podstawie art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o Inspekcji Handlowej⁴, w zakresie realizacji przez przedsiębiorców wprowadzających do obrotu paliwa stałe obowiązków wystawiania i przechowywania świadectwa jakości paliw oraz przekazywania potwierdzonej za zgodność z oryginałem kopii świadectwa jakości kupującemu, a także kontrole jakości sprzedawanych paliw stałych, na podstawie programów kontroli opracowanych przez UOKiK. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości wszczynał postępowania administracyjne i wydawał decyzje o nałożeniu kary pieniężnej lub o odstąpieniu od wymierzania takiej kary.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

1. Przygotowanie organizacyjne Wojewódzkiego Inspektoratu Inspekcji Handlowej do realizacji zadań związanych z kontrolą jakości paliw stałych wprowadzanych do obrotu, celem wykorzystania ich przez sektor komunalno-bytowy dla celów wytwarzania ciepła

Opis stanu
faktycznego

1.1. Wojewódzki Inspektorat, po wejściu w życie ustawy z dnia 5 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw oraz ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej⁵, nie prowadził działań informacyjnych skierowanych do konsumentów i przedsiębiorców w związku z poszerzeniem zadań Inspekcji Handlowej i wprowadzeniem ograniczeń jakościowych paliw stałych wprowadzanych do obrotu. Wojewódzki Inspektor wyjaśnił, że Inspekcja Handlowa nie ma prawnego obowiązku zamieszczania na stronie internetowej takiej informacji. (akta kontroli str. 8-10, 11-13)

Wojewódzki Inspektor podała, że w związku z wejściem w życie ustawy o systemie Naczelnik Wydziału Kontroli Artykułów Przemysłowych i Usług⁶ udzielał licznych informacji telefonicznych – głównie przedsiębiorcom. Pytania przedsiębiorców dotyczyły kwestii ogólnych z zakresu nowych uregulowań oraz szczegółowych, dotyczących m.in. świadectw jakości paliw stałych. (akta kontroli str. 8-10, 11-13)

1.2. W latach 2018–2020 (I kwartał) struktura organizacja WIIH była adekwatna do potrzeb, wynikających z zakresu realizowanych zadań związanych z monitorowaniem i kontrolą jakości paliw stałych. Do zadań Wydziału Kontroli⁷ należało m.in. przeprowadzanie kontroli. Kontrole WIIH prowadzone od IV kw. 2018 r. do II kw. 2019 r. dotyczyły wyłącznie sprawdzenia wykonywania obowiązku wystawiania i przekazywania kupującemu świadectw jakości. Kontrole te zostały powierzone także Delegaturom WIIH w Łomży i w Suwałkach. Począwszy od III kw. 2019 r. kontrole zostały poszerzone o badanie laboratoryjne próbek paliw stałych i były realizowane wyłącznie przez pracowników Wydziału Kontroli. (akta kontroli str. 8-10, 14 -37)

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dz. U. z 2019 r. poz. 660, ze zm. Ustawa o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw. Dalej: ustawą o systemie.

⁴ Dz. U. z 2019 r. poz. 1668, ze zm.

⁵ Dz. U. z 2018 r. poz. 1654.

⁶ Dalej: Wydział Kontroli.

⁷ Strukturę organizacyjną WIIH określał Regulamin organizacyjny, ustalony zarządzeniem Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Inspekcji Handlowej w Białymstoku z 16 sierpnia 2010 r., zaktualizowany zarządzeniami z 19 lutego 2015 r. i 27 lipca 2017 r.

W związku z wejściem w życie ustawy o systemie i realizacją nowych zadań związanych z kontrolą paliw stałych, WIIH w maju 2019 r. zatrudnił dwóch nowych pracowników, którym powierzono między innymi prowadzenie kontroli paliw stałych. Ponadto zmieniono zakresy czynności trzem pracownikom Wydziału Kontroli, dodając im nowe zadania związane z kontrolą paliw stałych. Zmieniono także zakres czynności Naczelnika Wydziału Kontroli, któremu powierzono nowe zadania, polegające na: [1] organizowaniu i koordynowaniu prac Wydziału Kontroli w zakresie kontroli paliw stałych u przedsiębiorców, [2] nadzorze merytorycznym nad kontrolami paliw stałych, [3] nadzorze nad przestrzeganiem procedury stosowanej podczas wykonywania tych czynności kontrolnych, wynikających z programów kontroli Prezesa UOKiK, [4] weryfikowaniu dokumentacji powstałej w toku czynności kontrolnych i nadzorze nad prawidłowością sporządzania sprawozdań z realizacji kontroli paliw stałych. (akta kontroli str. 38-57)

Regulamin organizacyjny WIIH nie został zaktualizowany o nowe zadania przewidziane w ustawie o systemie, dotyczące kontroli jakości paliw stałych. Wojewódzki Inspektor wyjaśniła, że nie wprowadzono zmian do treści Regulaminu, albowiem przewidywana była szersza nowelizacja ustawy o Inspekcji Handlowej, która przekazywałaby część zadań Inspekcji Handlowej, obejmujących kontrolę jakości handlowej żywności Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych⁸. Regulacja ta miała wejść w życie na początku 2019 r. Wojewódzki Inspektor podała dalej, że „ostatecznie z dniem 1 lipca 2020 r. wejdzie w życie ustawa z dnia 23 stycznia 2020 r. o zmianie ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz niektórych ustaw. Zmiana ta wywołuje konieczność przeprowadzenia gruntownych zmian w Regulaminie organizacyjnym”.

(akta kontroli str. 8-10, 11-13, 14-37)

Na dostosowanie struktury Wojewódzkiego Inspektoratu do nowych zadań, związanych z kontrolą jakości paliw stałych, wydatkowano 122,6 tys. zł (w 2019 r.). Najwięcej środków, 64,6 tys. zł (52,7%), przeznaczono na wypłatę wynagrodzeń oraz opłacenie składek ubezpieczenia społecznego i Funduszu Pracy dla dwóch nowo zatrudnionych pracowników Wydziału Kontroli. Na wyposażenie dwóch nowych stanowisk pracy wydatkowano 22,5 tys. zł⁹ (18,3%), a na doposażenie Wydziału Kontroli – 28,8 tys. zł¹⁰ (23,5%)¹¹.

(akta kontroli str. 83-84)

1.3. Wojewódzki Inspektor zapewniła przygotowanie merytoryczne pracowników do wykonywania zadań związanych z kontrolą jakości paliw stałych. W ramach tego przygotowania pięciu pracowników Wydziału Kontroli zajmujących się kontrolą jakości paliw stałych, wzięło udział w szkoleniu z pobierania próbek paliw stałych (część teoretyczna i część praktyczna), przeprowadzonym przez podmiot zewnętrzny w 2019 r.¹² Zorganizowano także trzy szkolenia wewnętrzne, tj. [1] Stosowanie przepisów KPA w zakresie dotyczącym procesu wydawania decyzji administracyjnych¹³, [2] Omówienie procedur kontroli stosowanych w działalności Inspekcji Handlowej,¹⁴ [3] Przepisy znowelizowanej ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw.¹⁵ Ponadto Naczelnik Wydziału Kontroli wraz z jednym z inspektorów wzięli udział w konferencji zorganizowanej przez UOKiK w dniach 2–3 października 2019 r., na której omówiono wyniki dotychczasowych kontroli paliw stałych oraz wymieniono informacje i doświadczenia związane z kontrolami w tym zakresie. Pracownicy Delegatury WIIH od III kw. 2019 r., nie prowadzą kontroli jakości paliw stałych. (akta kontroli str. 58-82)

⁸ Dz. U. poz. 285.

⁹ Zakupiono między innymi: dwa laptopy wraz z torbami, dwie drukarki, dwie niszczarki dokumentów, dwa aparaty cyfrowe, dwa telefony komórkowe, jeden telefon stacjonarny, tonery do drukarek.

¹⁰ Zakupiono między innymi: drukarkę stacjonarną, dwa komputery stacjonarne z monitorami, trzy programy Office, ruter, switch, jeden laptop, materiały biurowe, trzy krzesła obrotowe, szafę na odzież ochronną.

¹¹ Pozostałe koszty w wysokości 4.743 zł (3,8%) poniesiono na szkolenia, dofinansowanie Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych, dojazdy krajowe.

¹² Tj. SGS Polska Sp. z o.o w Warszawie.

¹³ W szkoleniu wzięło udział pięciu pracowników wykonujących zadania w zakresie kontroli jakości paliw.

¹⁴ W szkoleniu wzięło udział sześciu pracowników Wydziału Kontroli.

¹⁵ W szkoleniu wzięło udział siedmiu pracowników Wydziału Kontroli.

1.4. Wojewódzki Inspektorat nie posiadał systemów informatycznych, które mogłyby być wykorzystane do monitorowania rynku paliw stałych. WIIH prowadził rejestr przedsiębiorców wprowadzających do obrotu paliwa stałe. Prowadzono go w oparciu o dane z Internetu i rozpoznanie własne (np. ustalenia dotyczące funkcjonowania składów węgla, poczynione przez WIIH bezpośrednio w terenie). Rejestr jest aktualizowany na bieżąco. Obejmuje on takie dane, jak: nazwa podmiotu, adres siedziby, adres miejsca prowadzenia sprzedaży paliw, numery telefonów oraz rodzaje oferowanych paliw. Rejestr wykorzystywany był do typowania jednostek do kontroli w zakresie sprawdzania, sporządzania i przekazywania świadectw jakości paliw stałych. Od III kw. 2019 r. Zarządzający Systemem Monitorowania i Kontrolowania Jakości Paliw – Prezes UOKiK wyznaczał przedsiębiorców do kontroli, w toku których pobierane były próbki paliw stałych do badań laboratoryjnych. Stworzony przez WIIH rejestr przedsiębiorców przekazano do Zarządzającego Systemem wraz z aktualizacjami. (akta kontroli str. 5-13, 249-260)

1.5. Prezes UOKiK, jako Zarządzający Systemem, pismem z 10 października 2018 r., w związku z wejściem w życie *ustawy o systemie*, na podstawie art. 9 ust. 2 ustawy o Inspekcji Handlowej, polecił¹⁶ Wojewódzkiemu Inspektoratowi sprawdzenie w IV kw. 2018 r. co najmniej 10 przedsiębiorców wprowadzających do obrotu paliwa stałe. Zgodnie z tym poleceniem, kontrole prowadzone w IV kw. 2018 r. oraz w I¹⁷ i II¹⁸ kw. 2019 r. realizowano jako kontrole własne. W związku ze zleceniem ich w trakcie kwartału, nie znalazły się one w planach pracy kwartalnej WIIH. Zakres działań kontrolnych (tematyka i metodyka kontroli) w tym okresie został określony w pismach Zarządzającego Systemem¹⁹. Badania kontrolne prowadzone przez WIIH miały dotyczyć między innymi sprawdzenia, czy przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą w zakresie wprowadzania do obrotu paliw stałych wystawiają dokument potwierdzający spełnienie przez paliwa stałe wymagań jakościowych, określonych w rozporządzeniu Ministra Energii w sprawie wymagań jakościowych dla paliw stałych²⁰, tj. „świadectwa jakości” oraz czy każdemu podmiotowi, który nabywa paliwa stałe, przekazują kopię świadectwa jakości, potwierdzoną za zgodność z oryginałem. Kontrole w tym okresie prowadzono na podstawie programu kontroli²¹, opracowanego przez Naczelnika Wydziału Kontroli. (akta kontroli str. 8-10, 85-130)

Począwszy od III kw. 2019 r. kontrole jakości paliw stałych Wojewódzki Inspektorat realizował na podstawie Programu kontroli paliw stałych na dany rok, opracowanego przez Zarządzającego Systemem – Prezesa UOKiK oraz na podstawie jego wytycznych. Zgodnie z pkt 8 Programu kontroli paliw stałych w 2019 r., jak i w 2020 r., przedsiębiorców do objęcia kontrolą wyznaczał Prezes UOKiK. I tak:

- a) w tygodniu poprzedzającym kontrolę Wojewódzki Inspektor otrzymywał od upoważnionego dyspozytora UOKiK informacje dotyczące: dnia lub dni następnego tygodnia, w których zaplanowano kontrolę na terenie województwa oraz podmiotu akredytowanego lub laboratorium, którego pracownicy dokonają poboru próbek paliw stałych w miejscu wskazanym przez dyspozytora UOKiK, a następnie przewiozą pobrane próbki paliw stałych do laboratorium, w którym zostaną przeprowadzone badania jakości paliwa stałego;
- b) w dzień poprzedzający kontrolę Wojewódzki Inspektor: wyznaczał ekipę kontrolną, wystawiał upoważnienia do kontroli, przekazywał upoważnionemu dyspozytorowi w UOKiK dane inspektorów wyznaczonych do kontroli, numery legitymacji służbowych oraz numery telefonów komórkowych;

¹⁶ DIH-2.713.2018 MR.

¹⁷ WIIH, zgodnie z dyspozycją zarządzającego z 29 stycznia 2019 r (DIH-2.713.2019 MR), w I kw. 2019 r. przeprowadził 10 kontroli.

¹⁸ WIIH w II kw. 2019 r., realizując własny program kontroli, przeprowadził 20 kontroli.

¹⁹ Pisma nr DIH-2.713.40.2018 z 31 stycznia 2018 r., nr DIH-2.713.9.2019 z 4 stycznia 2019 r., nr DIH-2.713.9.2019.MR. z 29 stycznia 2019 r.

²⁰ Rozporządzenie Ministra Energii z dnia 27 września 2018 r. w sprawie wymagań jakościowych dla paliw stałych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1890), dalej: Rozporządzenie ME.

²¹ Program kontroli w zakresie realizacji przez przedsiębiorców obowiązku wystawiania i przekazywania świadectw jakości podmiotom dokonującym zakupu paliw stałych. Zawierał on między innymi: omówienie podstaw prawnych kontroli oraz celu kontroli, podmiotowy i przedmiotowy zakres kontroli, wskazówki metodyczne do kontroli, wystawianie świadectw jakości, wskazówki metodyczne kontroli przekazywania świadectw jakości oraz ich przechowywania, procedury przeprowadzenia kontroli oraz wykaz podstawowych aktów prawnych.

- c) w dzień poprzedzający kontrolę, Wojewódzki Inspektor otrzymywał od Zarządzającego Systemem dane adresowe przedsiębiorcy wprowadzającego do obrotu paliwa stałe.
(akta kontroli str. 132-248)

Z powyższych względów opracowywane kwartalne plany pracy Wojewódzkiego Inspektoratu nie zawierały danych o liczbie zaplanowanych kontroli jakości paliw stałych.

W okresie objętym kontrolą do Wojewódzkiego Inspektoratu nie wpływały wnioski o przeprowadzenie kontroli jakości paliw stałych bądź skargi wskazujące na nieprawidłowości w zakresie obrotu paliwami stałymi. Z tych względów WIIH nie przekazywał Prezesowi UOKiK swoich propozycji kontroli jakości paliw stałych. Natomiast anonimową informację otrzymaną 17 września 2018 r., którą zgłoszono wątpliwości co do pochodzenia węgla w jednym ze składów w Białymstoku, wykorzystano przy wyznaczaniu podmiotów do kontroli w zakresie wystawiania przez przedsiębiorców świadectwa jakości paliw stałych, co szerzej opisano w pkt 2.5. wystąpienia.

(akta kontroli str. 5-13)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania organizacyjne podejmowane przez kontrolowaną jednostkę w zakresie przygotowania do realizacji zadań związanych z kontrolą jakości paliw stałych.

OBSZAR

2. Wywiązywanie się Wojewódzkiego Inspektoratu Inspekcji Handlowej z nałożonych obowiązków dotyczących kontroli jakości paliw stałych

Opis stanu
faktycznego

2.1. W ramach realizacji obowiązków wynikających z *ustawy o systemie*, Wojewódzki Inspektor opracowywała kwartalne plany pracy Wojewódzkiego Inspektoratu. W planach tych uwzględniono kontrole jakości paliw stałych, przy czym przedsiębiorców do objęcia kontrolą wskazywał UOKiK, co szerzej opisano w pkt 1.5. niniejszego wystąpienia. Natomiast przedsiębiorców do objęcia kontrolą w zakresie realizacji obowiązków określonych w art. 6c i 6d *ustawy o systemie*, tj. wystawiania świadectw jakości paliwa stałego, potwierdzających spełnianie przez paliwo wymagań jakościowych, określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 3a ust. 2 *ustawy o systemie*, przekazywania kopii tych świadectw jakości podmiotom nabywającym paliwa stałe, jak też spełniania przez świadectwa wymogów formalnych, wyznaczała Wojewódzki Inspektor. Badanie dokumentów przez NIK w Wojewódzkim Inspektoracie nie potwierdziło, że przed wyznaczeniem tych przedsiębiorców do kontroli przeprowadzono analizę, o której mowa w art. 47 ust. 1 *ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców*²², dotyczącą określenia prawdopodobieństwa naruszenia przez przedsiębiorcę prawa w ramach wykonywanej działalności. Zastępca Wojewódzkiego Inspektora wyjaśnił, że wybór przedsiębiorców do kontroli poprzedzała taka analiza, jednak nie została ona udokumentowana na piśmie, ponieważ WIIH przed listopadem 2018 r. nie prowadził kontroli jakości paliw stałych i nie miał rozeznania w tej materii. W konsekwencji należało przyjąć, że w przypadku każdego podmiotu oferującego do sprzedaży paliwa stałe prawdopodobieństwo naruszenia prawa było znaczne i każda pisemna analiza zawierałaby takie uzasadnienie. (akta kontroli str. 326, 510-511)

2.2. Wojewódzki Inspektor nie otrzymywała od Prezesa UOKiK zleceń przeprowadzenia kontroli w trybie art. 9 ust. 2 *ustawy o IH*, dotyczących przeprowadzenia kontroli jakości paliw stałych. (akta kontroli str. 326)

2.3. Od listopada 2018 r. do 17 marca 2020 r. WIIH przeprowadził 40 kontroli realizacji przez przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w zakresie wprowadzania do obrotu paliw stałych obowiązku wystawiania i przekazywania świadectw jakości paliw podmiotom dokonującym zakupu tych paliw²³ oraz 21 kontroli jakości paliw stałych, w toku których pobrano do badań próbki paliw²⁴. Kontrole z pobieraniem próbek paliw do badań

²² Dz. U. z 2019 r. poz. 1292, ze zm. Dalej: *ustawa Prawo przedsiębiorców*.

²³ Od listopada do 31 grudnia 2018 r. przeprowadzono 10 takich kontroli, a w 2019 roku – 30 kontroli.

²⁴ 15 kontroli w 2019 r. i sześć do 17 marca 2020 r.

rozpoczęły się dopiero od sierpnia 2019 r. Zastępca Wojewódzkiego Inspektora wyjaśnił, że było to podyktowane otrzymaniem od UOKiK Programu kontroli jakości paliw w 2019 r. dopiero 16 lipca 2019 r. Zgodnie z treścią Programu koordynatorem tego rodzaju kontroli był Prezes UOKiK, jako Zarządzający Systemem, do którego zadań należało zarówno opracowanie planu, jak i każdorazowe wskazywanie podmiotów, które miały być objęte kontrolą. (akta kontroli str. 327-330, 510-511)

Analiza 24 postępowań kontrolnych przeprowadzonych przez WIIH w latach 2018–2019, w tym dziewięciu kontroli realizacji przez przedsiębiorców obowiązku wystawiania i przekazywania świadectw jakości paliw podmiotom dokonującym zakupu paliw²⁵ i 15 kontroli jakości paliw stałych, wykazała co następuje:

- a) Stosownie do art. 48 ust. 11 pkt 3 ustawy Prawo przedsiębiorców, przedsiębiorcy wprowadzający do obrotu paliwa stałe nie byli zawiadamiani o zamiarze wszczęcia kontroli.
- b) Kontrole przeprowadzali inspektorzy na podstawie upoważnień wystawionych przez Wojewódzkiego Inspektora, zawierających elementy wymienione w art. 16 ust. 2 *ustawy o systemie*.
- c) We wszystkich 15 kontrolach jakości paliw pobrano do badań laboratoryjnych po dwie próbki paliw stałych (próbka do badań i próbka kontrolna). Próbki oznaczono zgodnie z wymogami UOKiK i wraz ze świadectwami jakości paliwa stałego przekazano do akredytowanego laboratorium²⁶, z którym Prezes UOKiK zawarł umowę o wykonywanie badań próbek paliw stałych. Wszystkie protokoły pobrania próbek zawierały elementy wskazane w art. 20 ust. 2 *ustawy o systemie* i zostały sporządzone w dwóch egzemplarzach, z których jeden przekazano kontrolowanemu przedsiębiorcy. Sporządzano też protokoły pobrania próbek stałych do użytku wewnętrznego Wojewódzkiej Inspekcji. Protokoły te spełniały wymogi określone w art. 21 *ustawy o systemie*.
- d) W 14 z 15 kontroli pobrane do badań próbki paliw stałych spełniały wymagania jakościowe określone w Rozporządzeniu ME. Natomiast w sześciu przypadkach z 15 (40%) próbki pobrane do badań nie spełniały wymogów w zakresie parametrów m.in. takich, jak zawartość popiołu, części lotnych, podziarnia, wilgoci całkowitej, wartości opalowej, wskazanych w wystawionych świadectwach jakości paliw stałych. W tych sześciu przypadkach Wojewódzki Inspektorat, zgodnie z art. 61 § 4 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego²⁷ zawiadomił przedsiębiorców o wszczęciu z urzędu postępowania administracyjnego w sprawie nałożenia kary pieniężnej, na podstawie art. 35a pkt 9 lit. a i art. 35a pkt 9 lit. c *ustawy o systemie*. Wszystkie postępowania zakończyły się wydaniem decyzji o odstąpieniu od wymierzenia kary pieniężnej i udzieleniu stronom postępowań pouczenia o obowiązku wystawiania świadectwa jakości, w którym wartości parametrów paliwa stałego są zgodne ze stanem faktycznym. Podstawę odstąpienia od wymierzenia kary pieniężnej stanowiły przede wszystkim niewielkie różnice między wartościami wskazanymi w świadectwach jakości paliw stałych, a wynikami badań.
- e) W jednej z 15 kontroli jakości paliw stałych stwierdzono wprowadzenie do obrotu paliwa stałego o niewłaściwej jakości. W konsekwencji WIIH skierował do Prokuratury Rejonowej w Hajnówce zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, określonego w art. 34a pkt 1 *ustawy o systemie*, tj. wprowadzenia do obrotu paliwa niezgodnego z art. 7 ust. 7a pkt 1–4 *ustawy o systemie*. Do zakończenia kontroli NIK sprawa była w toku.
- f) W czterech z 15 kontroli jakości paliw, w których próbki paliwa nie spełniały wymogów w zakresie parametrów wskazanych w wystawionych świadectwach jakości paliw stałych, przy czym parametry stwierdzone podczas badania były lepsze od zadeklarowanych

²⁵ Analizą w tym zakresie objęto 5 kontroli przeprowadzonych w 2019 roku i 4 z 10 kontroli zrealizowanych w 2018 r. W 2018 roku po 3 kontrole przeprowadziły Delegatury WIIH w Łomży i w Suwałkach, jednak w związku ze zmianą organizacji pracy Inspektoratu spowodowaną pandemią koronawirusa, odstąpiono od ściągania akt kontroli z delegatur WIIH.

²⁶ Badania próbek paliw stałych wykonywała Polcargo International sp. z o.o. Dział Laboratorium Pracownia Paliw Węglowych w Szczecinie.

²⁷ Dz. U. z 2020 r. poz. 256.

w świadectwie jakości, WIIH odstąpił od wszczęcia postępowania administracyjnego w sprawie nałożenia kary pieniężnej. Było to spowodowane zaleceniami Prezesa UOKiK z 26 listopada 2019 r., z których wynikało, że w przypadkach, gdy badane parametry paliwa wprowadzanego do obrotu są niezgodne z parametrami wskazanymi w świadectwie jakości, przy czym są to parametry wyższej jakości niż deklarowane, to nie zachodzi naruszenie przepisów *ustawy o systemie* i tym samym przedsiębiorca nie podlega administracyjnej karze pieniężnej.

- g) W trzech z 24 (12,5%) kontroli objętych analizą stwierdzono, że przedsiębiorcy nie wystawiali świadectw jakości dla paliw stałych wprowadzanych do obrotu. WIIH wszczął z urzędu postępowania administracyjne zakończone wydaniem decyzji o wymierzeniu każdemu przedsiębiorcy 10 tys. zł kary pieniężnej. Dwóch przedsiębiorców uiszcilo kary, w tym jeden, po decyzji Prezesa UOKiK utrzymującej w mocy decyzję Wojewódzkiego Inspektora. Trzeci przedsiębiorca 25 lutego 2020 r. odwołał się od decyzji Wojewódzkiego Inspektora. Do czasu zakończenia kontroli NIK Prezes UOKiK nie wydał rozstrzygnięcia.
- h) Stosownie do art. 27 pkt 2 *ustawy o systemie*, Wojewódzki Inspektor kierowała do akredytowanego laboratorium wnioski o komisyjne zniszczenie pozostałości po badanych próbkach paliw stałych oraz próbek kontrolnych.
- i) Zgodnie z art. 28 *ustawy o systemie*, WIIH sporządzał i przekazywał Prezesowi UOKiK kwartalne informacje dotyczące kontroli realizacji przez przedsiębiorców obowiązku wystawiania i przekazywania świadectw jakości podmiotom dokonującym zakupu paliw stałych przeprowadzonych w IV kw. 2018 r. i w 2019 r. oraz roczną informację z realizacji programu kontroli jakości paliw stałych w 2019 r.

(akta kontroli str. 127-129, 274-324, 331-342, 345-349, 356-364, 366-370, 378-386, 388-392, 397-403, 405-408, 419-426, 428-432, 439-445, 447-450, 453-460, 462-478, 480-508)

2.4. Od listopada 2018 r. do marca 2020 r. nie odnotowano przypadków wniesienia przez przedsiębiorców sprzeciwu wobec podjęcia i wykonywania przez pracowników WIIH czynności kontrolnych związanych z kontrolą jakości paliw stałych. (akta kontroli str. 326)

2.5. Spośród 80 skarg i wniosków zgłoszonych do Wydziału Kontroli w latach 2018–2020 (do 17 marca)²⁸, jedna dotyczyła jakości węgla. W anonimowej informacji telefonicznej z 17 września 2018 r. sygnalista zawiadomił, że jeden ze składów węgla w Białymstoku sprzedaje węgiel, który podczas spalania wydziela dużo dymu. W Rejestrze skarg i wniosków Inspektoratu odnotowano, że otrzymana informacja zostanie wykorzystana w trakcie realizacji zadań po wejściu w życie przepisów wykonawczych do *ustawy o systemie*. W dniach 10–12 grudnia 2018 r. skontrolowano skład węgla, wskazany w informacji. Ustalono, że przedsiębiorca wystawiał świadectwa jakości paliw stałych, a kopie tych świadectw przekazywał nabywcom paliw. Sprawdzone świadectwa jakości posiadały elementy określone w art. 6d *ustawy o systemie*. (akta kontroli str. 325)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wywiązywanie się WIIH z obowiązków w zakresie kontroli jakości paliw stałych i eliminacji z obrotu paliw niespełniających norm jakościowych.

IV. Uwagi i wnioski

Uwagi i wnioski

Z uwagi na niestwierdzenie nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag i wniosków.

²⁸ W 2018 r. wpłynęło 40 skarg i wniosków, w 2019 r. – 31, a od 1 stycznia do 17 marca 2020 r. – dziewięć.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Białystok, 24 kwietnia 2020 r.

Kontrolerzy:

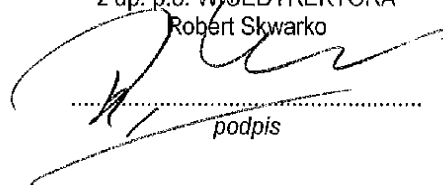
Jerzy Chwiedosik
główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

Piotr Żukowski
specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

p.o. DYREKTORA DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli w Białymstoku
z up. p.o. WICEDYREKTORA
Robert Skwarko

.....
podpis